

Odpovědnost ISP

Odpovědnost ISP

Z hlediska teoretického či strukturálního se může zdát, že není důvodu k jakkoli specifickému řešení tohoto problému ve vztahu k nějaké zvláštní skupině subjektů. Není totiž žádného podstatného rozdílu mezi podnikatelem a podnikatelem v oboru ICT, respektive mezi poskytovatelem nějaké služby a poskytovatelem služby informační společnosti. Ať jde o subjektivní či objektivní odpovědnost civilní, o odpovědnost ve správním právu, či dokonce odpovědnost trestní, nemáme strukturální důvod odlišovat poskytovatele služeb informační společnosti od ostatních osob.

Systémový problém dopadů různých odpovědnostních kategorií na poskytovatele služeb informační společnosti se tedy neprojevuje v úrovni abstraktní či teoretické, ale vyplyne až z pragmatického zkoumání skutečného fungování těchto služeb. Předně totiž jde o služby poskytované v bezprecedentním rozsahu, tj. ve značné frekvenci a k užtku velkého množství různých druhů uživatelů. Druhým, a snad ještě důležitějším rysem těchto služeb, je jejich faktická podstata spočívající v technickém zajištění uživatelských informačních transakcí. Služba jako taková v tomto případě zpravidla neurčuje ani neovlivňuje obsah příslušné informační transakce, ale funguje pouze jako médium, přičemž konkrétní podobu příslušné transakce určuje uživatel.

Vyloženě problematickými pak jsou z pohledu poskytovatele služby informační společnosti objektivní typy právní odpovědnosti, u nichž zavinění nehraje roli. Jde přitom často právě o ty druhy porušení právních povinností, k nimž může v prostředí informačních sítí docházet velmi často – typicky např. o rušení osobnostních práv, práv duševního vlastnictví, práv plynoucích z ochrany osobních údajů aj. V takových případech není třeba zkoumat zavinění těch, kdo společným jednáním způsobili škodlivý následek, a jedinou obranou poskytovatele služby informační společnosti může být (vedle obligátní, avšak nikoli příliš užitečné vyšší moci) poněkud problémová argumentace, že příslušný škodlivý následek vlastně vůbec nezpůsobil.

K právě uvedenému přistupuje ještě specifický rys českého soukromého práva, které systematicky nerozeznává primární a sekundární odpovědnost. Na rozdíl od práva trestního, které typicky rozlišuje různé druhy účasti na protiprávním jednání (např. návod, pomoc apod.) nemá naše soukromé právo kategorie pro to, co se anglickými termíny označuje jako „secondary“, „contributory“ či „vicarious liability“. Český občanský zákoník totiž pracuje pouze s pojmem solidární odpovědnosti, která může být v odůvodněných případech rozdělena mezi povinné subjekty dle míry jejich zavinění.

Vedle faktické anonymity je na internetu běžné též to, co jsme výše poněkud nepřesně označili za anonymitu právní. Jedná se o situaci, kdy rušitel sice může být ztotožněn, ale jeho fyzická

lokalizace činí prakticky nemožným vést proti němu spravedlivý proces. Lze tak sice teoreticky podat v České republice na internetového diskutéra z Barmy žalobu na ochranu proti nekalosoutěžnímu jednání, avšak žádný rozumný člověk se k tomu zřejmě z pragmatických důvodů neodhodlá. Pokud už by se snad zadařilo dotyčného obeslat a úspěšně dospět až k rozsudku, neexistuje záruka, že tento bude v zahraničí uznán a. Vedle vystavení poskytovatele služby pasivní legitimaci pokaždé, kdy dojde k protiprávnímu jednání uživatele, je dalším strašidelným faktorem hraniční. Na jeho základě lze totiž uplatnit postih proti škodnému jednání v místě, kde došlo ke škodlivému následku, a použít k tomu místní právo. Znamená to, že poskytovatel přeshraničně dostupné služby informační společnosti nemá dokonce ani jistotu ohledně toho, ze které země a podle jakého práva může přijít riziko postihu.

Vývoj právní úpravy odpovědnosti ISP

V Evropské unii ani nelze očekávat sjednocení interpretační praxe judikaturou bez toho, aniž by v předmětné věcné působnosti existovala primární nebo sekundární unijní legislativa. Jedinou prakticky dostupnou možností řešení tohoto problému tak bylo přijetí společné unijní úpravy, která zajistí potřebnou jistotu a efektivitu, to však bez sjednocování příslušných odpovědnostních titulů. Tak vznikla směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu na vnitřním trhu označovaná krátce jako směrnice o elektronickém obchodu nebo jen zkratkou ECD (e-commerce directive).

Do českého práva se specifická úprava odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti dostala až v roce 2004 právě harmonizací shora cit. směrnice zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti. Český právotvůrce zvolil v tomto případě standardní, avšak nepříliš šťastné řešení harmonizace formou převzetí normativních formulací přímo ze směrnice. Problém výsledného produktu spočívá jednak ve skutečnosti, že primárním adresátem norem založených směrnicí jsou členské státy, zatímco adresátem zákona mají být konkrétní osoby.

Relativně malá frekvence užití zákona č. 480/2004 Sb. byla u nás dána též skutečností, že jen velmi málo relevantních poskytovatelů služeb informační společnosti typu hosting mělo nebo má v České republice obecný soud. Pokud už u nás takoví poskytovatelé služeb jsou, obvykle mají implementovány takové "compliance" procedury, které je za využití omezujících ustanovení zákona č. 480/2004 Sb. efektivně brání před postihem. Na rozdíl například od Německa nebo Estonska se v naší právní praxi zatím ani nevyskytly dostatečně kreativní přístupy, které by zákonné omezení odpovědnosti dokázaly relativizovat nebo zmírnit.

Základem právní úpravy odpovědnosti ISP je pojem poskytovatele služby informační společnosti. Jeho vymezení, resp. vymezení pojmu služby informační společnosti, se však nenachází v samotné směrnici o e-commerce, ale bylo původně obsaženo ve směrnici č. 98/34/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů ve znění novelizační směrnice č. 98/48/ES.

Směrnice č. 98/34/ES byla později nahrazena novou úpravou ve směrnici (EU) č. 2015/1535 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační

společnosti. Nová směrnice (EU) č. 2015/1535 sice dále obsahuje definici pojmu služby informační společnosti, ale jeho obsah se oproti předchozí úpravě mírně změnil.

Služby typu mere conduit, caching

Zákon č. 480/2004 Sb. ve shodě se směrnicí o e-commerce rozděluje poskytovatele služeb informační společnosti na tři základní skupiny, a to:

1) Prostý přenos (mere conduit), tj. ve smyslu zákona služba spočívající v „přenosu informací poskytnutých uživatelem prostřednictvím sítí elektronických komunikací nebo ve zprostředkování přístupu k sítím elektronických komunikací za účelem přenosu informací“.

2) Ukládání do vyrovnávací paměti (caching), tj. ve smyslu zákona služba spočívající v přenosu „automaticky dočasně meziukládaných informací“.

3) Shromažďování informací (hosting), tj. ve smyslu zákona služba spočívající v „ukládání obsahu informací poskytovaných uživatelem“.

Poskytovatelé služeb typu mere conduit mají odpovědnost omezenou § 3 odst. 1 zákona č. 480/2004 Sb. následovně:

Poskytovatel služby, jež spočívá v přenosu informací poskytnutých uživatelem prostřednictvím sítí elektronických komunikací nebo ve zprostředkování přístupu k sítím elektronických komunikací za účelem přenosu informací, odpovídá za obsah přenášených informací, jen pokud

- a) přenos sám iniciuje,
- b) zvolí uživatele přenášené informace, nebo
- c) zvolí nebo změní obsah přenášené informace.

Poskytovatel služby informační společnosti prvního typu nemůže odpovídat (civilně, správně ani trestně) za protiprávní jednání svého uživatele, dokud takovému poskytovateli nelze přičíst předmětná data nebo jejich komunikaci. Jestliže se tedy příslušný ISP prvního typu (např. telekomunikační operátor) na protiprávní komunikaci nijak nepodílí a pouze k ní poskytne svoji infrastrukturu, je jeho odpovědnost podle českého práva vyloučena.

Toto ustanovení dopadá především na situace, kdy data mají původ mimo dosah jurisdikce příslušného členského státu, avšak protiprávní důsledky jejich existence se v tomto státě nějakým relevantním způsobem projeví. Typickým příkladem může být dětská pornografie či nacistická nebo komunistická nenávistná propaganda umístěná na serveru mimo Českou republiku. V takovém případě mají orgány autoritativní aplikace práva příslušného členského státu ztížen či dokonce znemožněn právní postih, v jehož důsledku by došlo k odstranění protiprávních dat. Pokud by byli poskytovatelé služeb typu “mere conduit” zcela vyňati z dosahu sankčních norem příslušného členského státu, byla by veřejná moc vzhledem k dostupnosti protiprávních dat zcela bezmocná.

Ukládání do vyrovnávací paměti („caching“)

1. Členské státy zajistí, aby v případě služby informační společnosti spočívající v přenosu informací poskytovaných příjemcem služby nebyl poskytovatel služby odpovědný za automatické dočasné přechodné ukládání, které slouží pouze pro co možná nejučinnější následný přenos informace na žádost jiných příjemců služby, pokud:

a) poskytovatel služby informaci nezmění;

b) poskytovatel služby vyhoví podmínkám přístupu k informaci;

c) poskytovatel služby dodržuje pravidla o aktualizaci informace, která jsou stanovena způsobem obecně uznávaným a používaným v průmyslu;

d) poskytovatel služby nepřekročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v průmyslu s cílem získat údaje o užívání informace;

Oproti shora zmíněnému případu poskytovatelů služeb typu mere conduit se u služeb typu „caching“ nejedná o přenos dat, ale o jejich ukládání. Na rozdíl od hostingu však v tomto případě nejde o konkrétní službu spočívající v zajištění dostupnosti uživatelských dat, ale o automat zvyšující efektivitu komunikačních linek tím, že v lokalitě se zvýšeným zájmem uživatelů provádí „en bloc“ replikaci dat z původního cílového místa.

Vedle přičitatelnosti předmětných dat poskytovateli služby typu cache se omezení odpovědnosti neuplatní ještě v případech vadné replikace (zrcadlení) cílového místa. Tato víceméně technická výjimka z omezení odpovědnosti dopadá především na případy, kdy je na původním cílovém místě (zrcadleném serveru) provedena úprava dat a cache (zrcadlící server) tuto úpravu odpovídajícím způsobem nereflakuje. Poskytovatel služby typu caching tak může podle práva příslušného členského státu odpovídat za protiprávnost uložených (resp. zrcadlených) dat například tehdy, pokud původní cílové místo odstraní protiprávně publikovaná data, cache toto odstranění nereflakuje, a protiprávně zveřejněná data jsou zde tím pádem stále dostupná. Odpovědnostní limit poskytovatelů služeb typu caching každopádně nepředstavuje v právu informačních a komunikačních technologií nijak široce reflektovanou problematiku. Soudy členských států tak doposud nemusely řešit žádné složité případy a ani Soudní dvůr zatím neměl důvod se touto otázkou zabývat.

Hosting

Členské státy zajistí, aby v případě služby informační společnosti spočívající v ukládání informací poskytovaných příjemcem služby nebyl poskytovatel služby odpovědný za informace ukládané na žádost příjemce, pokud:

a) poskytovatel nebyl účinně seznámen s protiprávní činností nebo informací a ani s ohledem na nárok na náhradu škody si není vědom skutečností nebo okolností, z nichž by byla zjevná protiprávní činnost nebo informace, nebo

b) poskytovatel, jakmile se o tomto dozvěděl, jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim znemožnit přístup.

Otázka omezení odpovědnosti posledního typu poskytovatele služby informační společnosti, tj. hosting, je v současné praxi s přehledem nejčastější a z hlediska soudní praxe stále frekventovanější. Důvodem je vedle bezprecedentního významu tohoto typu služeb též především obecná změna adresování normativního tlaku oprávněných subjektů z jednotlivých rušitelů právě na poskytovatele služeb.

Nástup služeb typu peer-to-peer. Tyto služby si získaly velkou oblibu a generují podstatný ekonomický efekt. Autorské právo, namísto toho, aby zisk z obliby těchto služeb směřoval k původcům jejich hodnoty (autorům), se omezuje na prosté snahy o zákaz jejich používání.

Hlavními rušiteli práv duševního vlastnictví jsou u služeb typu peer-to-peer uživatelé, kteří umožňují ostatním užívat svůj mediální nebo jiný obsah. Zjednodušeně řečeno, největší piráti zároveň jsou ochotni za příslušný obsah nejvíce platit.

Některé služby informační společnosti typu hosting obsahují vlastní funkcionality nebo dokonce celé komplexní aplikace řešící oznamování protiprávního jednání svých uživatelů. Příkladně na diskusních serverech nebo sociálních sítích se tak lze setkat s tlačítky „nahlásit“, která lze použít právě pro oznámení protiprávnosti příslušnému poskytovateli služby. Takové řešení je možno považovat za vhodné a vcelku efektivní, neboť příslušnému ISP umožňuje rychle řešit standardní případy. Z pohledu právního postavení třetí osoby dotčené protiprávním jednáním uživatele je však poněkud problematické – neposkytuje totiž zpravidla důkaz komunikace příslušného oznámení poskytovateli služby. V případech, kdy osoba dotčená na právech předpokládá problémy při iniciativním řešení svého nároku ze strany ISP (tj. nevěří v aktivitu příslušného ISP), je tedy vhodné zaslat příslušnému ISP oznámení o protiprávnosti ještě jiným způsobem umožňujícím pozdější důkaz ohledně času, kdy bylo oznámení ve smyslu § 5 odst. 1 písm. b) učiněno.

Filtrování

Jedním z obecně problematických momentů české harmonizace omezení odpovědnosti ISP pak je ustanovení § 6 zákona č. 480/2004 Sb. následujícího znění:

Poskytovatelé služeb uvedených v § 3 až 5 nejsou povinni

a) dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací,

b) aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah informace.

Český zákonodárce přepsal do zákona obecné harmonizační ustanovení čl. 15 vylučující možnost členských států založit aktivní povinnost poskytovatelům služeb informační společnosti všech tří typů monitorovat své uživatele. Zatímco směrnice požadavek na to, aby členské státy nezatěžovaly ISP povinností monitorovat uživatele je zcela legitimní, je jeho česká implementace přinejmenším pozoruhodná – zákonodárce zde totiž *expressis verbis* říká, že osoby soukromého práva (zde ISP) nemají určitou povinnost.

Samozřejmě platí, že zákon právní povinnosti zakládá a obecně je subjektům mimo orgánů veřejné moci dovoleno činit vše, co zákon nezakazuje. V tomto případě jako by však zákonodárce na tuto základní ústavní maximu pozapomněl a jal se vyjmenovávat, jaké povinnosti naopak regulovaný subjekt nemá. Jediný význam § 6 spočívá v tom, že pokud už snad české právo někde založí příslušným ISP povinnost monitorovat své uživatele, tato negativní zákonná formulace takovou povinnost explicitně ruší nebo omezuje.

Čl. 15 však nepředstavuje problém pouze pro českého právo tvůrce. Jedná se totiž o ustanovení, které prakticky brání členským státům v zavedení nástrojů pro a priori obsahovou kontrolu uživatelských dat.

Na první pohled se může zdát, že v případě čl. 15 jde pouze o konkrétní implementaci lidskoprávního zákazu cenzury například ve smyslu čl. 17 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Ve skutečnosti však kategorická formulace čl. 15 omezuje právo tvůrce v možnostech zavést poskytovatelům služeb informační společnosti obecnou povinnost aktivně omezovat své uživatele v protiprávním jednání.

Kontraktační platformy

Kontraktační platformy jsou v podstatě služby postavené na uživatelském obsahu, resp. na uživatelské aktivitě. Sekundárním objektem právních vztahů souvisejících s provozem platformem jsou tedy data podobně, jako je tomu u většiny ostatních služeb informační společnosti. Od ostatních uživatelských služeb informační společnosti (tj. služeb UGC – user-generated content) typu hosting se však významně odlišují tím, že primární objekt těchto vztahů nemá se službami informační společnosti zpravidla nic moc společného a jejich dominantní účel tedy má od technické podstaty samotné služby zcela odlišný charakter.

Rozdíl mezi klasickou hostingovou službou informační společnosti založenou na uživatelském obsahu (tj. službou UGC) a platformou lze vysvětlit třeba na příkladu sociálních sítí. Zatímco primárním účelem sociální sítě, jakou je například Facebook, je komunikace uživatelských dat, primárním účelem platformy typu Airbnb, Uber nebo Booking.com je poskytnutí služby, která s uživatelskými daty přímo nesouvisí, tj. ubytování, přepravy nebo úklidu domácnosti.

Víceméně tradiční charakter transakcí, které ve svém souhrnu tvoří sdílenou ekonomiku, dává dojem, že z právního hlediska prakticky není co řešit. Jde totiž pořád o zprostředkování, prodej a koupi, poskytnutí služby (úsluhy, posluhy) aj. Virtualizace sdílené ekonomiky však v tomto případě přináší právu závažnou výzvu danou bezprecedentní kombinací formálních novot příslušných sdílených transakcí a jejich souhrnného ekonomického významu. Stručně řečeno jsou tradiční

transakce z hlediska své formy a vzájemné kombinace natolik jiné a jejich výskyt je natolik významný, že je třeba věnovat tomuto jevu zvláštní pozornost.

Tím, co dnešní sdílenou ekonomiku ze subjektivního a funkčního hlediska zřetelně odlišuje od všeho, s čím máme doposud v právu nějakou zkušenost, je především povaha a relativní význam zprostředkovatele. V podmínkách informační společnosti je jím služba, kterou označujeme jako platformu sdílené ekonomiky nebo prostě jen jako platformu.

Platforma se od klasického zprostředkovatele liší především tím, že kompletně kontroluje příslušnou transakci. Vedle výběru a spojení nabídky a poptávky totiž obstarává též definici smluvních podmínek, poskytuje právní a technickou dokumentaci, zprostředkovává související vzájemnou komunikaci stran, zajišťuje finanční vypořádání (zpravidla formou elektronického platebního prostředku nebo elektronických peněz) a dokonce zajišťuje komplexní systém pro řešení případných sporů o plnění.

Z transakčního hlediska je dodavatel (poskytovatel služby) v permanentním komplexním právním vztahu s platformou a podobně je v takovém právním vztahu též odběratel (či zákazník). Hlavním závazkem z těchto vztahů na straně platformy však není přímo zprostředkování příslušné transakce (prodeje, poskytnutí služby apod.), ale provoz a údržba virtuální identity. Platforma kompletně kontroluje fungování obou typů virtuálních identit (poskytovatele služby i spotřebitele) a za užití různých sofistikovaných nástrojů se snaží dosáhnout uzavření smluv na hlavní plnění (tj. kupní, nájemní, přepravní nebo jiné smlouvy).

Strany mají sice možnost svobodně projevit svoji vůli, ta je však obecně omezena pouze na volbu ohledně uzavření či neuzavření smlouvy. Konkrétní smluvní podmínky jsou v tomto případě diktovány platformou a možnost jejich alternace na základě vůle stran je buď zcela minimální, nebo se týká jen otázek majících z podstaty specifický charakter. Online tržiště tedy příkladně dávají prodávajícím možnost zvolit artikl a cenu, zatímco přepravní platformy typicky umožňují pouze volbu trasy (nikoli už ceny) a úklidové platformy dávají zákazníkovi pouze možnost zvolit si z předdefinovaných forem plnění za fixní cenu. Forma poskytnutí služby, dodací podmínky, sankce ani jiné standardní součásti smlouvy nemohou být mezi stranami předmětem jednání či odchýlné dohody. Typicky u přepravních služeb pak dokonce kontrahenti v době uzavření smlouvy ani vzájemně neznají svoji pravou totožnost, v některých případech dokonce nemají ani možnost odmítnout transakci (resp. jim při odmítnutí hrozí sankce).

Výše uvedená nemožnost jednat o smluvních podmínkách samozřejmě opět nepředstavuje pro soukromé právo nic zásadně nového. Tuto situaci dnes dostatečně řeší úprava adhezních smluv, přičemž právo zde logicky chrání slabší stranu. V případě platformy však problém spočívá v tom, že určit slabší stranu předmětného závazkového právního vztahu může být poměrně složité, neboť na obou stranách může vystupovat spotřebitel, resp. nikoli profesionál. Nadto nelze přehlédnout ani skutečnost, že podmínky adhezní smlouvy v tomto případě nevytváří ani nenavrhuje žádný z kontrahentů. Těžko tedy za této situace uplatňovat například pravidlo, dle kterého je neurčitost smluvního ujednání přičítáno k tíži toho, kdo takové ujednání poprvé použil; v tomto případě totiž všechna ujednání vymyslel a použil zprostředkovatel, který však vůbec není stranou realizační smlouvy.

Evropské právo má zatím důkladnou zkušenost především s klasifikací odpovědnosti online tržišť typu eBay nebo Aukro. Ta jsou, technicky vzato, rovněž platformami, neboť realizačními transakcemi jsou zde mezi uživatelská koupě a prodej. Od ubytovacích nebo přepravních platform se však online tržiště výrazně odlišují větší mírou autonomie na straně navrhovatelů realizačních smluv (tj. prodávajících) – prodávající má totiž kompletní volnost nejen v samotné otázce, zda něco chce prostřednictvím platformy prodat, ale též za jakých podmínek.

Vyhledávače

Vyhledávače jsou podobně jako kontraktační platformy v podstatě službou UGC (user-generated content), protože jejich obsah tvoří uživatelská data. V porovnání s platformami však vyhledávače na jedné straně nedefinují práva a povinnosti realizačních transakcí, takže vztah mezi vyhledávačem a uživatelem jeho služeb je z právního hlediska mnohem volnějším. Na straně druhé však vyhledávače hrají daleko aktivnější roli při zpracování a transformaci uživatelských dat. Uživatelé jejich služeb, ať jde o nabídku dat z cílových míst nebo poptávku po nich, mají totiž velmi malý vliv na to, jakým způsobem budou jejich data zpracována.

Při pohledu na silně monopolizovanou strukturu vyhledávacích služeb by se mohlo zdát, že celý následující výklad vztahuje se u nás prakticky pouze ke službám dvou relevantních poskytovatelů, a to seznam.cz a google.cz. Přestože je obecný trh vyhledávačů u nás obsazen právě uvedenými tržními dominanty, nejde o výlučné poskytovatele tohoto typu služeb. Vyhledávače totiž můžeme najít například i v rámci sociálních sítí nebo online tržišť.

Doménou, v níž vnitro platformní vyhledávače fungují, není celý internet, a jejich dosah je tedy omezen pouze na data zpracovávaná příslušnou platformou. Funkce těchto vyhledávačů je však z pohledu uživatelů z obou stran (nabídky dat i poptávky po nich) obdobná jako u obecných vyhledávačů, protože platformní vyhledávače pomáhají uživateli zorientovat se v jinak ohromném a nepřehledném množství dat. Především velké platformy si přitom vyhledávací funkce v rámci svých domén pečlivě hlídají před obecnými vyhledávači typu Google nebo Seznam – to proto, aby mohly z vyhledávacího monopolu v rámci svého prostředí ekonomicky těžit.

Příkladem právě uvedeného mohou být populární obchodní a spotřebitelská online tržiště provozovaná koncernem Alibaba – jde o služby Aliexpress, Tmall Global, alibaba.com a Lazada. Podstatnou část jejich příjmů tvoří, kromě provizí z realizovaných transakcí, především poplatky vybírané za optimalizaci vyhledávání. Zjednodušeně řečeno tedy Alibaba nevydělává jen na uzavřených obchodech, ale zvláštní zisky mu přináší též provoz vyhledávače, který v rámci této platformy používají zákazníci k tomu, aby našli požadované zboží nebo službu.

Podobně jako ve shora diskutovaném případě online tržiště je i v případě vyhledávačů jejich klasifikace jako ISP především otázkou míry jejich aktivního působení ve vztahu k uživatelským datům. Poskytovatel služby informační společnosti třetího typu (tj. hosting) totiž může požívat výhod omezení odpovědnosti vzhledem k protiprávnímu jednání svých uživatelů pouze tehdy, pokud tato služba skutečně ukládá uživatelská data, tj. pokud její skutečná činnost odpovídá definici čl. 14 směrnice o e-commerce, resp. § 5 zákona č. 480/2004 Sb.

Při právní klasifikaci vyhledávačů však je třeba zohlednit ještě jednu podstatnou skutečnost, a to, že uživatelská data často zpracovávají bez jakéhokoli přičinění příslušných uživatelů. Vyhledávače totiž automaticky prohledávají svoji doménu a získaná data pak nabízejí formou zpracovaných odkazů zájemcům o vyhledání konkrétních cílových míst. Pokud si tedy někdo příkladně vytvoří novou webovou prezentaci, obecný vyhledávač tuto prezentaci sám bez dalšího najde, zpracuje a nabídne svým uživatelům ve formě odkazu.

Je pochopitelně možné argumentovat, že pokud někdo dává nějaká data veřejně na internet, činí tak zřejmě proto, aby se kdokoli mohl s těmito daty seznámit. Vyhledávač pak vlastně bez nároku na protiplnění podniká kroky ke zvýšení popularity příslušného cílového místa a zvyšuje pravděpodobnost, že se potenciální zájemce dostane k tam umístěným datům.

U nás bude zřejmě zvláštní charakter plně automatizovaného zpracování dat vyhledávačem považován ve vztahu k protiprávním datům obsaženým na cílovém místě za „důvod hodný zvláštního zřetele“ ve smyslu § 2915 odst. 2 občanského zákoníku a povede k rozdělení odpovědnosti za výsledný škodlivý následek. Podobnou logikou, jakou naše soudy již dříve aplikovaly na postavení národní doménové autority jako účastníka škodného jednání spočívajícího v protiprávní registraci a užívání doménového jména, tedy dojde ve výsledku k tomu, že odpovědnost vyhledávače bude v takovém případě zřejmě omezena na povinnost odstranit link na cílové místo, jehož správce porušuje právní povinnost.

Shrnutí

V této kapitole jsme se věnovali problematice odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti. Otázku odpovědnosti či spoluodpovědnosti ISP jsme označili za základní problém celého odvětví práva informačních a komunikačních technologií, neboť se dotýká prakticky všeho právně relevantního dění v prostředí informačních sítí.

V návaznosti na zákonnou klasifikaci mere *conduit* – *hosting* – *caching* jsme provedli výklad ke standardním formám omezení odpovědnosti ISP v soukromém, správním a trestním právu a konstatovali jsme některé technické a obsahové defekty české harmonizační úpravy. Z regulatorních nástrojů jsme se podrobně věnovali otázce filtrování, která dominuje současnému judikатурnímu a legislativnímu diskursu.

Z konkrétních druhů poskytovatelů služeb informační společnosti jsme se zaměřili na internetové platformy a vyhledávače. V obou případech jde o subjekty, jejichž regulatorní aktivita má bezprostřední a zásadní dopad na dění v prostředí informačních sítí. Vedle právní kvalifikace těchto subjektů ve struktuře zákonných ISP jsme diskutovali výhody a rizika jejich proaktivní role při realizaci práva. Vedle detekce a eliminace různých důsledků protiprávního jednání uživatelů jsme se zabývali rolí platforem jako plátců nepřímých daní nebo jako sběračů hodnotných dat pro potřeby chytré regulace.